

УДК: 378.091.212:811.11'243

ОБҐРУНТУВАННЯ

теми наукового дослідження **«Створення безпечного гнучкого мультилінгвального освітнього середовища для ефективної підготовки майбутніх учителів іноземних мов і літератури в умовах реалізації аудиторної, дистанційної та змішаної форм навчання»** кафедри методики викладання германських мов

Актуальність дослідження полягає в тому, що на сьогоднішній день мультилінгвальність є одним із основоположних принципів ЄС, в якому переважають інтеграція, толерантність, справедливість, солідарність і недискримінаційний підхід. З одного боку, у сучасному суспільстві, багатомовність покращує спілкування людей рідною мовою, сприяє вивченню іноземних мов, допомагає зберегти розмаїття мов Європи, покращує конкурентоспроможність економіки країн-членів ЄС. З іншого боку, цінності Європейського Союзу є спільними для всіх країн-членів цієї організації, а їх популяризація та поширення сприятимуть розвитку освіти України, особливо в період повномасштабної війни.

Якщо українська освіта дотримуватиметься головних принципів політики Європейського Союзу щодо багатомовності та спільних цінностей, це дасть молодим людям можливість удосконалювати свої мовні та мовленнєві навички та вміння шляхом навчання та стажування за кордоном, що сприятиме розвитку професійної та освітньої мобільності. Нажаль, випускники українських закладів загальної середньої освіти завершують навчання без достатнього рівня компетентності щодо володіння другою іноземною мовою та не усвідомлюють, які існують спільні цінності ЄС. З цієї причини та з огляду на політику ЄС щодо багатомовності та спільних цінностей, а також для того, щоб йти пліч-о-пліч із політикою ЄС у сфері освіти, яка визначає покращення вивчення та викладання мов як пріоритет, кафедра методики викладання германських мов Мелітопольського державного педагогічного університету

імені Богдана Хмельницького буде розробляти і впроваджувати освітній курс «Зміцнення спільних цінностей ЄС через політику багатомовності в освіті та підготовці майбутніх учителів», на реалізацію якого отримано грантові кошти за рахунок програми Erasmus+ (Модуль Жана Моне).

Метою дослідження є впровадження освітніх змін у традиційну систему іншомовної вищої освіти засобами створення безпечного гнучкого мультилінгвального освітнього середовища, яке реалізуватиметься через аудиторну, дистанційну та змішану форми навчання і сприятиме ефективній підготовці майбутніх учителів іноземних мов і літератури до професійної діяльності та популяризації спільних цінностей ЄС в Україні.

Завдання дослідження:

- дослідження поняття «мультилінгвальність у країнах Європейського союзу», її вплив на вивчення іноземних мов та загальний особистісний розвиток здобувачів освіти та вивчення сутності спільних цінностей ЄС та політики багатомовності ЄС, яка реалізується в країнах-членах союзу, її порівняння зі стратегічними питаннями раннього навчання іноземних мов;

- розробка тем навчального плану, складання орієнтовної мапи Модуля освітнього курсу «Зміцнення спільних цінностей ЄС через політику багатомовності в освіті та підготовці майбутніх учителів»;

- експериментальне доведення ефективності розроблених матеріалів для підготовки майбутніх учителів іноземних мов і літератури до професійної діяльності та популяризації спільних цінностей ЄС в Україні;

- апробація результатів дослідження на науково-практичних конференціях, семінарах різного формату та їх висвітлення в публікаціях викладачів кафедри, зокрема в колективній монографії «Використання аудиторної, дистанційної та змішаної форм навчання як необхідна умова створення безпечного гнучкого мультилінгвального освітнього середовища для ефективною підготовки майбутніх учителів іноземних мов і літератури до професійної діяльності та популяризації спільних цінностей ЄС в Україні».

Об'єктом дослідження є освітнє середовище з підготовки майбутніх учителів іноземних мов і літератури до професійної діяльності

Предмет дослідження – використання аудиторної, дистанційної та змішаної форм навчання як необхідна умова створення безпечного гнучкого мультилінгвального освітнього середовища для ефективною підготовки майбутніх учителів іноземних мов і літератури до професійної діяльності та популяризації спільних цінностей ЄС в Україні.

Поставлені завдання розв'язуватимуться за допомогою таких **методів дослідження**: аналіз літературних джерел (психолого-педагогічної, лінгвістичної і методичної літератури) з метою вивчення поняття «мультилінгвальність у країнах Європейського союзу», її впливу на вивчення іноземних мов та загальний особистісний розвиток здобувачів освіти, з'ясування сутності спільних цінностей ЄС та політики багатомовності ЄС, яка реалізується в країнах-членах союзу; порівняння політики багатомовності ЄС зі стратегічними питаннями раннього навчання іноземних мов в Україні, спостереження за освітнім процесом з підготовки майбутніх учителів і викладачів іноземних мов до професійної діяльності в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького з метою проведення аналізу методів і прийомів впровадження спільних цінностей ЄС та політики багатомовності ЄС в освітній процес, вивчення передового педагогічного досвіду, моніторинг успішності знань, навичок і умінь майбутніх учителів з фахових дисциплін, експериментальна перевірка розробленого курсу і матеріалів, статистична обробка отриманих результатів, їх апробація та оприлюднення; впровадження матеріалів дослідження в освітній процес закладів середньої і вищої освіти Запорізької області.

Дослідження буде проводитись на базі Мелітопольського державного педагогічного університету імені Б.Хмельницького зі здобувачами вищої освіти спеціальності 014.02 Середня освіта (Мова і література (англійська)), галузі знань 01 Освіта / Педагогіка першого і другого рівнів вищої освіти.

Наукова новизна дослідження: **вперше** буде зроблено спробу комплексного розгляду теоретичних і практичних аспектів створення безпечного гнучкого мультилінгвального освітнього середовища для ефективної підготовки майбутніх учителів іноземних мов і літератури до професійної діяльності та популяризації спільних цінностей ЄС в Україні, **вивчено** умови створення безпечного гнучкого мультилінгвального освітнього середовища, **обґрунтовано** шляхи популяризації спільних цінностей ЄС в Україні та їх зміцнення через політику багатомовності в освіті та підготовці майбутніх учителів, **виділено** методи ознайомлення здобувачів освіти зі спільними європейськими цінностями, стандартами освіти та способи розповсюдження результатів модуля за різними напрямками.

Дослідження буде проводитись в таких **напрямах:**

1. Дотримання спільних цінностей ЄС та їх популяризація в Україні.
2. Реалізація методичної підготовки майбутніх учителів іноземних мов і літератури в умовах аудиторної, дистанційної та змішаної форм навчання.
3. Реалізація підготовки майбутнього вчителя іноземних мов в умовах поліетнічного середовища

Дослідження відбуватиметься у **чотири етапи:**

I етап – *аналітично-пошуковий* – буде присвячений з'ясуванню сутності спільних цінностей ЄС та політики багатомовності ЄС, яка реалізується в країнах-членах союзу, її порівнянню зі стратегічними питаннями раннього навчання іноземних мов, складанню списку наукових джерел, необхідних для проведення дослідження, написанню плану й тез теоретичної частини НДР кафедри, запуску процесу імплементації Модуля Жана Моне «Strengthening the EU common values through the policy of multilingualism in the education and training of future teachers» за міжнародною програмою Erasmus+, що включатиме розробку тем навчального плану, складання орієнтовної мапи Модуля освітнього курсу «Зміцнення спільних цінностей ЄС через політику багатомовності в освіті та підготовці майбутніх учителів», на реалізацію якого отримано грантові кошти за рахунок програми Erasmus+ (Модуль Жана Моне),

підбір матеріалів для електронного підручника, організацію та проведення науково-практичної конференції, семінару і засідання «Круглого столу».

II етап – експериментально-практичний – буде спрямований на впровадження освітніх змін у традиційну систему освіти України, запровадження спільних цінностей ЄС та політики багатомовності в освітній системі України, а також наближення до європейських стандартів у сфері викладання іноземних мов в Україні через впровадження освітнього курсу «Зміцнення спільних цінностей ЄС через політику багатомовності в освіті та підготовці майбутніх учителів», розробку плану подолання труднощів (за наявності), які виникли на початковому етапі впровадження Модуля. Планується проведення Індивідуальних та групових консультацій для здобувачів вищої освіти, які вивчають Модуль, проведення семінарів з метою науково-методичної підтримки викладачів, які працюють за Модулем, доповіді на засіданнях кафедри, Науково-методичної ради та Вченої ради університету щодо перебігу процесу імплементації Модуля, впровадження європейських мовних стандартів в український освітній іншомовний простір та підвищення якості вивчення та викладання методики навчання іноземних мов з раннього віку, організація однотижневого інтенсивного курсу зі зміцнення спільних цінностей ЄС через навчання іноземних мов на основі політики багатомовності ЄС (30 годин); організація педагогічної практики в закладах загальної середньої освіти (30 год.), складання майбутніми вчителями іноземної мови портфоліо з обов'язковим розділом «Як я пропагую загальні цінності ЄС через своє викладання» (паперова або електронна версія), проведення семінарів для вчителів шкіл в рамках існуючих угод, організація семінарів та круглих столів з викладачами університету, здобувачами вищої освіти, вчителями шкіл, політиками на місцевому, регіональному та національному рівнях, апробація результатів дослідження на VII науково-практичній конференції «Актуальні проблеми функціонування мови і літератури в сучасному поліетнічному суспільстві» (2024 рік), а також на інших науково-практичних конференціях і семінарах різного формату,

оприлюднення в збірнику наукових праць науково-практичних конференцій підсумків, змісту та розкладу основних заходів та очікуваних результатів дослідження, публікації з індивідуальних досліджень викладачів.

III етап – *експериментально-корегуючий* – передбачає повторення модульного циклу освітнього курсу «Зміцнення спільних цінностей ЄС через політику багатомовності в освіті та підготовці майбутніх учителів» 2024 року, впровадження матеріалів дослідження в освітній процес закладів середньої і вищої освіти Запорізької області.

Підведення підсумків дослідження, написання висновків. Оприлюднення проміжних та кінцевих результатів перебігу експериментального навчання через публікації наукових фахових статей як в українських, та й у міжнародних виданнях. Висвітлення основних здобутків наукового дослідження у колективній монографії викладачів кафедри «Використання аудиторної, дистанційної та змішаної форм навчання як необхідна умова створення безпечного гнучкого мультилінгвального освітнього середовища для ефективної підготовки майбутніх учителів іноземних мов і літератури до професійної діяльності та популяризації спільних цінностей ЄС в Україні».

IV етап – *моніторингу й узагальнення отриманих експериментальних даних* – буде спрямований на аналіз отриманих результатів експерименту та їх впровадження в освітні процеси інших вишів.

Очікувані результати: 1) оновлення чинних навчально-методичних комплексів з обов'язкових фахових дисциплін та розробка навчально-методичних комплексів з дисциплін вільного вибору з урахуванням умов створення безпечного гнучкого мультилінгвального освітнього середовища, шляхів популяризації спільних цінностей ЄС в Україні та їх зміцнення через політику багатомовності в освіті та підготовці майбутніх учителів, інноваційних методів ознайомлення здобувачів освіти зі спільними європейськими цінностями та стандартами освіти; 2) розробка Модуля освітнього курсу «Зміцнення спільних цінностей ЄС через політику

багатомовності в освіті та підготовці майбутніх учителів», на реалізацію якого отримано грантові кошти за рахунок програми Erasmus+ (Модуль Жана Моне), робочої програми і силабусу ОК; 3) підготовка електронного підручника «Спільні цінності та політика багатомовності Європейського Союзу у розрізі раннього навчання іноземних мов в Україні»; 4) проведення однотижневого інтенсивного навчально-наукового тренінгу та студентської міні-конференції; 5) організація і проведення VII науково-практичної конференції «Актуальні проблеми функціонування мови і літератури в сучасному поліетнічному суспільстві» (2024 рік) з метою апробації результатів дослідження; 6) публікації викладачів кафедри з тем індивідуального дослідження в науково-методичних виданнях України та зарубіжжя; 7) оприлюднення результатів дослідження в колективній монографії викладачів кафедри методики викладання германських мов «Використання аудиторної, дистанційної та змішаної форм навчання як необхідна умова створення безпечного гнучкого мультилінгвального освітнього середовища для ефективної підготовки майбутніх учителів іноземних мов і літератури до професійної діяльності та популяризації спільних цінностей ЄС в Україні» та інших збірниках наукових праць України та зарубіжних країн.